

Azerbaycan'da en çok okunan Türk yazarları

2007 yılında Azerbaycan Cumhurbaşkanı, 150 Ciltlik Dünya Edebiyatı Kütüphanesi isimli bir çeviri projesi başlattı. Projenin amacı dünya edebiyatının önemli yazarlarının Azerbaycan Türkçesine tercüme edilmesiydi. Bu projede Türk edebiyatını temsilen Yunus Emre, Nâzım Hikmet, Necip Fazıl Kısakürek ve Orhan Pamuk'un kitapları basıldı.

Abone Ol

Google News

Haber Merkezi 15 Ocak 2022, 04:00 Yeni Şafak

Azerbaycan'da son yirmi senedir en çok konuşulan Türk yazarının Pamuk olduğunu söyleyebiliriz. Neredeyse bütün eserleri Azerbaycan Türkçesine aktarıldı.

YORUM KAYDET PAYLAŞ

RAMİL AHMEDOV

Sovyetler döneminde (1920-1991)

Azerbaycan'da Türk edebiyatına büyük bir ilgi olsa da politik nedenlerden dolayı Türk yazarlarının kitaplarının basımı zordu.

Basılan kitaplar da ciddi bir sansürden geçiyor ve genellikle sol görüşlü yazarların kitaplarının basımı ön plandaydı. Politik nedenlerden olsa bile seçilen edipler Türk edebiyatının büyük isimleriydi ve onların kitaplarının yayınlanması yoğun ilgiye sebep oluyordu. Örneğin kendi ülkesinde baskıya maruz kalan Nâzım Hikmet'in ilk kitabı Güneşi İçenlerin Türküsü'nün 1928

yılında Bakü'de yayınlanması önemli bir edebî olaydı. Nâzım Hikmet hem dönemde hem de bugün hâlâ okunan, üzerine kitaplar yazılan şairlerdendir. Sovyetler döneminde en ünlü isim Nâzım Hikmet olsa da ondan başka iyi bilinen iki isim daha vardı: Reşat Nuri Güntekin ve Aziz Nesin. Türkiye'de olduğu gibi Azerbaycan'da da bir dönem Çalığı, Yaprak Dökümü, Dudaktan Kalbe kült romanlar sırasındaydı. 1980'lerin sonlarından itibaren ise Orhan Kemal, Sabahattin Ali, Orhan Veli, Yaşar Kemal'in eserleri çevrilmeye başlandı.

REKLAM

KÖKLÜ DEĞİŞİMİN YAŞANDIĞI YILLAR

1990'lı yıllar ise Azerbaycan'da her alanda köklü değişimlerin yaşandığı bir dönemdir.

Yaşanan büyük siyasi olaylar hayatın her alanında iz bıraktığı gibi edebiyatı da etkilemiştir. 1990 yılının 20 Ocakında Rus tanklarının Bakü'de sivil insanları katletmesi, 1991 yılında Sovyetler Birliği'nin çöküşü, Karabağ Savaşının başlaması, 1992 yılının 26 Şubatında yaşanan Hocalı Katliamı, ülkedeki siyasi karmaşalar gizli ve açık bir şekilde edebiyata yansımaktaydı.

Çalkantılar bütün edebi kurumları felce uğrattığından bu yıllarda canlı bir edebi muhit olmadığı kesindir. Birçok önemli gazete, dergi ve yayınevi, siyasi karmaşanın yanı sıra maddi sıkıntılardan dolayı da yayımlarını durdurmak zorunda kalmışlardı. Dolayısıyla edebi türlerin okurla buluşacağı bir platform neredeyse yoktu. 70 yıllık bir imparatorluğun çöküşü ve onun doğurduğu problemler bütün

kültürel aygıtları sekteye uğratmıştı. Yazarların omuzlarına eve kapanıp edebi metin üretmekten daha önemli bir sorumluluk yüklenmişti: bağımsızlık uğrunda mücadeleye fikri açıdan yön vermek.

REKLAM

ORHAN PAMUK İSKENDER PALA

Bütün bu çalkantılı dönem kısa bir sürede geçti ve Türk yazarlarının Azerbaycan'da kitaplarının basılmasının yaygınlaşması 1990'lı yılların sonundan itibaren gerçekleşti. Bu dönemde dikkati üzerine çeken yazar Orhan Pamuk'tu. O, hatta 2004 yılında Azerbaycan Yazarlar Birliğinin Kongresine davet edilmişti. 2018 yılında Pamukla evinde gerçekleştirdiğimiz söyleşide ilk defa Bakü'de Nobel alacak

Türk yazarı olarak takdim edildiğini bana söylemişti. Yani Pamuk'un Nobel Edebiyat Ödülünü almasından iki sene önce yazarlarımız onun bu ödülü alacağından emindiler... Azerbaycan'da son yirmi senedir en çok konuşulan Türk yazarının Pamuk olduğunu söyleyebiliriz. Neredeyse bütün eserleri Azerbaycan Türkçesine aktarıldı. Bir şeyi de eklemek gerekiyor ki, Türkiye'de olduğu gibi Azerbaycan'da da onun hiçbir kitabını okumadan katı bir şekilde eleştirenler var. Bu eleştiriler onun edebi metinlerini değil, bir söyleşisini ve ağızdan-ağıza geçerek dolaşan fikirleri referans almaktadır.

REKLAM

Pamuk`tan sonra ismi pek çok anılan yazarlar sırasında Elif Şafak ve İskender Pala gelmektedir. Şafak'ın Aşk, İskender,

Pala'nın Yavuz Sultan Selim ve Şah İsmail Hatai'nin hikâyesini anlattığı Şah ve Sultan romanı edebiyat camiasında dikkat çeken eserler arasında yer almaktadır.

ÖNEMLİ BİR PROJE

2007 yılında Azerbaycan Cumhurbaşkanı, 150 Ciltlik Dünya Edebiyatı Kütüphanesi isimli bir çeviri projesi başlattı. Projenin amacı dünya edebiyatının önemli yazarlarının Azerbaycan Türkçesine tercüme edilmesiydi. Bu projede Türk edebiyatını temsilen Yunus Emre, Nâzım Hikmet, Necip Fazıl Kısakürek ve Orhan Pamuk'un kitapları basıldı. Türk edebiyatından bu dört isimin seçilmesi Azerbaycan'da onların çok tanınmasına, okurların rağbetle karşılamasına işaret ediyordu.

Bu gün Azerbaycan'da sevilen, okunan Türk yazarları kimlerdir sorusuna kısa yanıt vermek mümkün değildir. Kültür-sanat meraklılarının çoğu tahmin edildiği üzere Türkçe okumalar gerçekleştirmektedir. Bu sebeple henüz kitapları bile çevirilmeyen şairlerin, romancıların, öykücülerin, bunun yanı sıra Ot, Kafa, Kafkaokur, Notos, Kitaplık, Türk Edebiyatı, Cumhuriyet gibi süreli yayınların merakla takip edildiğini söyleyebiliriz.

Bugün Bakü'de bir kitap mağazasını dolaştığınızda bütün kuşaklardan Türk yazarlarının kitaplarını raflarda görmek mümkündür. Genel bir manzarayı gösterebilmek adına yukarıda adı geçenlerden başka Azerbaycan'da kitapları basılan yazarların bazılarının adlarını

belirterek yazımıza son verelim: Ahmet Ümit, Hakan Günday, Mustafa Kutlu, Mario Levi, Burhan Sönmez, Ayfer Tunç, Fatma Barbarosoğlu, Ece Temelkuran, Ayşe Kulin, Nermin Yıldırım, Adnan Özer, Tuğrul Tanyol, Ataol Behramoğlu, Fazıl Hüsnü Dağlarca, Azra Kohen, Yakup Ömeroğlu, İmdat Avşar, Bahtiyar Aslan, Serhat Kabaklı, Aslı E. Perker, Gül İrepoğlu, Tarık Tufan...